ÚRI HUNCUTSÁGOK AZ ANGOL NYELVBEN?

Vagy igen, vagy nem. Lássuk a választ néhány példán keresztül.

1. **Mi a különbség a következő mondatok jelentése és nyelvtani szerkezete között?**

1. When Lizzy came home, rain turned to sunshine.
Amikor Lizzy hazajött, az eső napsugárrá vált.
időhatározói mellékmondat (time clause)
(rendszerint akkor történt, amikor hazajött)

Ebben a mondatban az időhatározói mellékmondatból (when Lizzy came home) tudjuk meg, hogy a főmondatban (rain turned to sunshine) lezajló esemény mikor történt meg.

2. If Lizzy came home, rain turned to sunshine.
Ha / amikor Lizzy hazajött, az eső napsugárrá vált.
nulladik feltételes mód (zero conditional)
(mindig ez történt, ha / amikor hazajött; hogy hazajött, az feltétele volt a napsütésnek)

Ebből a mondatból azt tudjuk meg, hogy a főmondatban (rain turned to sunshine) megtörtént esemény feltétele az volt, hogy Lizzy hazajöjjön; ha / amikor hazajött, az eső mindig napsugárrá vált. A mellékmondat után vessző áll.

3. The summer when Lizzy came home we were the happiest.
Azon a nyáron voltunk a legboldogabbak, amikor Lizzy hazajött.
vonatkozó mellékmondat, korlátozó, időhatározói (defining relative clause, adverbial)
(arról az egy nyárról beszélek, amikor hazajött)

Ebben az esetben a mellékmondat (the summer when Lizzy came home) segítségével tudjuk meg, hogy melyik nyárról beszélünk (arról a nyárról a sok közül, amikor Lizzy hazajött). A mellékmondatot (the summer when Lizzy came home) és főmondatot (we were the happiest) nem választjuk el egymástól vesszővel, mivel szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

4. The summer of 1963, when Lizzy came home, was hot and unforgettable.
1963 nyara, amikor Lizzy hazajött, forró volt és feledhetetlen.
vonatkozó mellékmondat, nem korlátozó, időhatározói (non-defining relative clause, adverbial)
(egy konkrét nyárról beszélek, és mellesleg megemlítem, hogy Lizzy hazajött akkor)

Ebben a mondatban teljesen egyértelműen **egy** bizonyos nyárról mesélek el valamit (was hot and unforgettable), tudom, melyik nyárról beszélek, azonban mintegy mellesleg megemlítem, további információként hozzáteszem, hogy Lizzy akkor hazajött. A mellékmondatot (when Lizzy came home) és főmondatot (the summer of 1963 was hot and unforgettable) vesszővel választjuk el egymástól, mivel nem kapcsolódnak egymáshoz szervesen, azaz a plusz információ akár le is maradhat.

5. When did Lizzy come home from school?
Mikor szokott Lizzy hazajönni az iskolából? (régen)
Mikor jött Lizzy haza az iskolából? (pl tegnap)
kérdő mondat, egyszerű múlt idő (interrogative sentence, simple past tense)
(rendszeres, ismétlődő, vagy egyszeri cselekvés a múltban)

Egyszerű kérdést teszünk fel, melyre választ várunk, amelyből megtudjuk az időpontot, vagy időpontokat, amikor a cselekvés (Lizzy came home) megtörtént.

Az első négy mondatban a mellékmondatok szórendje állító, míg az utolsó mondatban kérdő szórendet alkalmaztunk. Fontos látnunk azt, hogy ezek a mondatok nagyon hasonlítanak egymáshoz szerkezetileg. Képzeljük el, hogy úgy találkozunk velük, hogy valamely bonyolult mondatkörnyezetben szerepelnek. Vajon meg tudnák különböztetni őket az alkalmazandó nyelvtani szabályok nélkül? Felismernénk-e biztosan a szórend, vagy a vesszők szerepét?

2. Hogyan utalhatunk vissza az alanyra?

Nézzük meg a következő mondatokat, és írjuk be a megfelelő question tag-eket. A megoldások külön lapon találhatóak.

David can come home early, _____ ?

We are running, _____ ?

They haven't been listening for a while, _____ ?

By then she will have been working for 24 hours, _____ ?

Tom and Jerry are very popular, _____ ?

We mustn't break the rules, _____ ?

Miután megnéztük a megoldásokat, azt látjuk, hogy egyértelmű, behatárolható alanyok esetén egyértelmű lesz a question-tag alanya is.

Nézzük most meg a következő mondatokat, és írjuk be a question-tag-eket ('ugye?', 'nemde?'). A megoldások szintén a külön lapon találhatóak.

Somebody is standing at the door, _____ ?

Everybody can wait, _____ ?

A doctor is a respected person, _____ ?

A politician can't be human, _____ ?

A paragon must be an excellent person, _____ ?

Nobody will help you, _____ ?

Nézzük most meg a megoldásokat. Azt látjuk, hogy a nem egyértelműen meghatározható alanyok esetén a question-tag alanya többes szám harmadik személy lesz, minden esetben. Miért? Mert ez a szabály.

Megjegyzendő még, hogy például az a tanuló, amelyik nem ismeri a módbeli segédigék ragozásának szabályait, az nem fogja érteni, hogy a 'mustn't'-ból, vajon hogyan lett 'can'. Az sem világos szabály ismerete nélkül, hogy azoknál a mondatoknál, ahol két segédige is van, mi alapján választjuk ki a question-tag segédigéjét.

Képzeljük el, hogy az előző oldalon szereplő visszautalások nem 'question-tag'-ben, hanem valamely más nyelvtani környezetben fordulnak elő. Vajon tudnánk a szabály ismerete nélkül, hogy mire utal vissza a szerző a 'they' többes szám harmadik személyű névmással?

3. Amikor kimarad valami a mondatból

Nézzük meg a következő példamondatokat és fordítsuk le őket, ha kell, szótár segítségével.

1. I can see what you are driving at.

   _____

2. The novel I was telling you about is written by Thomas Mann.

   _____

3. Arriving at the bridge too early he realised that he had made a fatal mistake.

   _____

Most tekintsük meg a megoldókulcsot, és ellenőrizzük, hogy fordításunk mennyire precíz. Amennyiben igen, gratulálunk. Ez igazán remek eredménynek számít. Ha nem, akkor lássuk a következő oldalon, mi lehet a hiba oka.

A mondatokból kimaradt szavak bizonyos nyelvtani szabályokra utalnak, melyek ismerete nélkül aligha tudunk elboldogulni ilyenfajta hiányos mondatok értelmezésével.
Az első mondatban tudnunk kell, hogy a korlátozó értelmű vonatkozó mellékmondatokban a mondatból hiányzó tárgyra utalhatunk a 'what' kötőszóval.
A második mondatban kimarad a kötőszó, mert szabály szerint kimaradhat a korlátozó értelmű elöljárós esetű mellékmondatokból.
A harmadik mondatban megegyező alanyok esetén az időhatározói mellékmondatban a kötőszó és alany helyett egyszerűen ige 'ing'-es alakot használhatunk.
Sok ilyen és hasonló van az angol nyelvben, és ha nem ismerjük a szabályt, nem biztos, hogy bonyolultabb szövegösszefüggésekben megértjük ezeket a mondatokat.

4. Fordított mondatok

If he should be late ... = **Should he be late ...**
Ha esetleg elkésne, ... / Késne csak el ...
feltételes mód, kifejezés: 'if + should'

If they were at home ... = **Were they at home ...**
Ha otthon lennének ... / Lennének csak otthon
feltételes mód, jelen idő, mellékmondat

If you had been tired ... = **Had you been tired ...**
Ha fáradt lettél volna / Lettél volna csak fáradt ...
feltételes mód, múlt idő, mellékmondat

A fenti fordított mondatoknál a nyelvtani szabály ismerete nélkül, az 'if' kötőszó hiányában, továbbá a feltételes mód szerkezetének ismerete hiányában semmiképpen sem tudjuk kitalálni a mondat jelentését.

Elmondhatjuk tehát, hogy az angol nyelvben

- a szórend, illetve a szerkezeti szabályok nem úri huncutságok, hanem igenis hozzátartoznak a nyelv használatához mind írásban, mind szóban

- továbbá elfelejthetőek azok a szlogenek, hogy 'az angolok sem használják', mivelhogy igenis használják, csak a felszínes tanuló észre sem veszi mindezt; például azt hiszi, hogy mindenfajta kérdő mondatot lehet állító szórendben is megfogalmazni, vagy amit nem lát, vagy nem hall, az nincs is ott

Summa summarum, ne megúszni próbáljuk a tanulást, hanem okosan tanuljunk, tudatosan és rendszeresen. Így könnyebben és alaposabban elsajátíthatjuk a nyelvet. Kevesebb energiával többre leszünk képesek.